

СТАНОВИЩЕ

**ОТ ДОЦ. ПАВЛИНА ПЕНКОВА ТЕНЕВА, ДОЗ
ТРАКИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ – МЕДИЦИНСКИ КОЛЕЖ СТАРА ЗАГОРА**

Катедра „Здравни грижи“,

На дисертационен труд на Ивелина Драгиева Добрева

на тема

**СОЦИАЛНО-ПСИХОЛОГИЧЕН И ДИАГНОСТИЧЕН ПОДХОД НА
МЕДИЦИНСКИЯ ЛАБОРАНТ КАТО ЧАСТ ОТ МУЛТИДИСЦИПЛИНАРЕН ЕКИП
ЗА ЛЕЧЕНИЕ НА ПАЦИЕНТИ СЪС SARS-COV-2**

Научени ръководители

Доц. Емилия Георгиева, д.оз.

Доц. д-р Цветелина Търпоманова, д.м.

За присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по област на висше образование: 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4.Обществено здраве и научна специалност: Управление на здравните грижи.

Данни за процедурата

Ивелина Драгиева Добрева със заповед на Ректора на Медицински Университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“, Варна № Р-109-303 от 27.07.2022 г. е зачислена като докторант в самостоятелна форма на обучение в Докторската програма по „Управление на здравните грижи“ към Катедра „Здравни грижи“, Филиал Сливен, Медицински университет, Варна за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4. Обществено здраве, по докторска програма „Управление на здравните грижи“. На катедрен съвет на Катедра „Здравни грижи“, Филиал Сливен към Медицински университет Варна на 14.12.2022 г. е установена готовността за публична защита на докторантката и е направено предложение за състав на Научно жури.

Настоящото становище представям в качеството си на член на Научно жури, избрано и гласувано от АС на МУ - Варна (Протокол № 82/12.02.2024 г.) и назначено съгласно Заповед на Ректора на Медицинския университет - Варна № Р-109-51 от 15.02.2023 г. за

осигуряване на процедура по защита на дисертационен труд на тема **„СОЦИАЛНО-ПСИХОЛОГИЧЕН И ДИАГНОСТИЧЕН ПОДХОД НА МЕДИЦИНСКИЯ ЛАБОРАНТ КАТО ЧАСТ ОТ МУЛТИДИСЦИПЛИНАРЕН ЕКИП ЗА ЛЕЧЕНИЕ НА ПАЦИЕНТИ СЪС SARS-COV-2“**, разработена от *Ивелина Драгиева Добрева*, докторант в Катедра „Здравни грижи“, филиал – Сливен към Медицински университет – Варна. Съгласно протокол № 1/26.02.2024 г. от първо заседание на Научното жури съм определена да представя становище за дисертационния труд.

Представеният комплект материали на хартиен и електронен носител е подготвен в съответствие със Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за развитие на академичния състав на Медицински университет - Варна.

Предложеният за защита дисертационен труд **„Социално-психологичен и диагностичен подход на медицинския лаборант като част от мултидисциплинарен екип за лечение на пациенти със SARS-COV-2“** е резултат на целенасочената работа на *Ивелина Добрева* като изследовател на база професионалната си квалификация „медицински лаборант“, преподавател в медицинския колеж, и професионална реализация.

Образование и обучение

След завършване на базовото си медицинско образование, специалност „Медицински лаборант“ в ИЗПК гр. Пловдив през 1990г., *Ивелина Добрева* продължава устойчиво професионалното си развитие и обучение. През 1995г. придобива полувисше образование в ПМИ гр. Пловдив. През 2011г. придобива бакалавърска степен по „Управление на здравните грижи“ в Тракийски университет Стара Загора, и магистърска степен през 2015г. в МУ Пловдив.

Професионална реализация

Професионалното развитие на *Ивелина Добрева* като медицински лаборант започва през 1990 г. в ОРБ Стара Загора в Клинична лаборатория, а през 1996г. се премества в ЦКЛ към УМБАЛ Стара Загора, ЕАД. От 2006-2011г. е назначена като медицински лаборант в ДКЦ „Ритъм“ гр. Стара Загора. От 2011 година до днес продължава дейността си като медицински лаборант в клинична лаборатория към МЦ-МК Берое ЕООД гр. Стара Загора. ***Академичното ѝ развитие*** започва през 2011г. когато е назначена като преподавател, а през 2016 старши преподавател в Медицински колеж Стара Загора и продължава до момента като докторант в самостоятелна форма на обучение във Филиал – Сливен към Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ Варна, Катедра „Здравни грижи“.

От 27.07.2022 г. *Ивелина Драгиева Добрева* е зачислена като докторант в самостоятелна форма на обучение в Докторската програма по „Управление на здравните грижи“ към Катедра „Здравни грижи“, Филиал – Сливен към Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ Варна. Ръководи занятия по учебните дисциплини Клинична лаборатория и Клинична практика. Докторантката използва английски, френски и руски език.

Характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд, разработен от *Ивелина Добрева* в обем от 140 страници, със стандартната за професионалното направление структура и включва: въведение (2 стр.), първа глава състояща се от три основни части – „Пандемията от Ковид – предизвикателства към обществото“, „Социално-психологична характеристика на пациент със Sars-Cov-2“, и „Медицинският лаборант като част от интердисциплинарният екип за диагностика и лечение на пациенти със Sars-Cov-2“. (40 стр.); втора глава „Методология и организация на научното проучване“ (8 стр.); трета глава „Резултати от собствено проучване и обсъждане“ (44 стр.); четвърта глава „Подходи за подобряване и поддържане на психичното здраве на медицинските лаборанти“ (9 стр.) заключение, изводи; и приноси (4 стр.); използвана литература (16 стр.) Дисертационния труд разглежда и анализира съвременна проблематика. Съдържанието отговаря на темата и отразява резултатите на направените изследвания от докторантката. Библиографската справка съдържа 152 заглавия от които 66 на кирилица, 74 на латиница и 12 от интернет.

Литературен обзор

Ст.преп. *Ивелина Добрева* представя подробен литературен обзор на обширен обем научни публикации, обхващащи актуална информация за пандемията от Ковид и ролята на медицинския лаборант– като част от мултидисциплинарен екип работещ в рисковата среда. Представена е Социално-психологична характеристика на пациент със Sars-Cov-2 и влиянието на пандемията върху психичното здраве на здравните работници. Представен е също и алгоритъм, по който се извършва най-често назначаването на лабораторните изследвания – лабораторен минимум, лабораторен оптимум, лабораторен максимум. Разгледани са подробно промените в лабораторни показатели при лечение на пациенти със Sars-Cov-2, които обхващат два пакета общи и разширени. Последната част на литературния обзор е посветена на медицинския лаборант като част от мултидисциплинарният екип при диагностика и лечение на пациенти с Ковид, взаимодействието му с – медицинска сестра, лекар, и комуникацията с пациентите. Разгледани са професионалните дейности, които медицинските лаборанти могат да извършват самостоятелно или по назначение от лекар.

Литературният обзор и библиографската справка издават широка информираност на докторантката по разглежданата тема.

Методология и организация на проучването

Методологията на научното изследване е описана подробно и коректно, като докторантката си е поставила за цел да изследва необходимостта от социално-психологичен и диагностичен подход на медицинския лаборант като част от мултидисциплинарен екип за диагностика и лечение на пациенти със Sars-Cov-2. За постигането на целта са поставени пет основни задачи и три изследователски хипотези.

За по – доброто представяне и по – високото ниво на възприемчивост на дисертацията ст. преп. *Добрева* е разграничила три изследователски хипотези. Методиката е подробно

представена. Актуални са както предметът на изследването така и обектът.

В проучването са включени 200 респонденти разпределени в три групи.

- **Първа група** - лекари и медицински сестри практикуващи в гр. Стара Загора (n=50);
- **Втора група** - медицински лаборанти упражняващи професията в гр. Стара Загора (n=50);
- **Трета група** - пациенти преболели Sars-Cov-2 в амбулаторни условия или в болнична среда в гр. Стара Загора (n=100).

Етапите на проучването са описани подробно и представени в табличен вид. Разработени са три вида анонимни анкетни карти, съдържат отворени и затворени въпроси. Проучването е проведено след получено разрешение от Комисията по етика на научните изследвания при Медицински университет – Варна. Всички участници в изследването са подписали информирано съгласие.

Изследователските методи в проучването - документален, социологичен и статистически методи са адекватно приложени. За статистическото представяне на резултатите са използвани описателни методи за оценка, методи за проверка на хипотези, корелационен анализ за установяване на връзката между изследваните количествени и качествени променливи. Данните са графично онагледени чрез таблици, стълбовидни и секторни диаграми, реализирани в MS Excel.

Трета глава от дисертационния труд представя получените резултатите от собственото проучване, които са добре анализирани в дискусиата и обобщени в изводите, като разкрива реалното състояние на проблема в практиката. **От получените резултати могат да бъдат открити като по-значими следните:**

- необходимост от специфичен социално-психологичен и диагностичен подход на медицинския лаборант като част от мултидисциплинарен екип за лечение на пациенти със SARS-COV-2;
- необходимост от допълнително обучение, както и необходимост от включване на психолог в мултидисциплинарните медицински екипи, работещи в рисковата среда.

В четвърта глава на дисертационния труд ст. преп. Добрева представя схематично модел за Превенция на психичното здраве на медицинските лаборанти. Чрез него се цели прилагане на превантивни мерки за борба с професионалния стрес – оптимизиране на работния режим, обучение за комуникативни умения, подпомагане на психо-емоционалното състояние, прилагане на интервенции за психичното здраве. Реализирането на модела преминава през седем етапа като всеки един включва различни мерки и дейности. Съществен момен в четвърта глава на дисертационния труд е предложението за въвеждане „Клинично-лабораторни констелации при Ковид по време на обучение на студентите от специалност „Медицински лаборант“.

На базата на проучените литературни източници и резултатите от собственото проучване, Ивелина Добрева е направила три препоръки предложения. Особено добро впечатление

правят очертаните приноси пет с теоретично-познавателен характер и три с практико-приложен характер.

Авторефератът е в обем от 68 стр., и отразява в синтез основните глави на дисертационният труд. Онагледен е богато с таблици и фигури.

На базата на извършените проучвания докторантката подготвя своя научен труд, както и две публикации, от които в първата е единствен автор, а във втората е в съавторство, което доказва личното ѝ участие в проведените изследвания, получените резултати и приноси.

В обобщение, считам че темата на дисертационният труд е оригинална, резултатите са значими, приносите са съществени, задълбочено и в достатъчен обем изследване, в което докторантката е анализирала задълбочено и в достатъчен обем проблемът.

Трудът отговаря на изискванията на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника за развитие на академичния състав на МУ – Варна за придобиване на образователната и научна степен „доктор“, което ми дава основание да дам своя ПОЛОЖИТЕЛЕН ВОТ и да препоръчам на уважаемото Научно Жури да присъди на ст. преп. Ивелина Драгиева Добрева образователна и научна степен "доктор" в област на виеше образование: 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4.Обществено здраве и научна специалност: Управление на здравните грижи.

16.04.2024г.
гр. Стара Загора

Член на Научно жури.
(доц. Павлина Пенкова Тенева, д.03)

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679